

vingaker.se

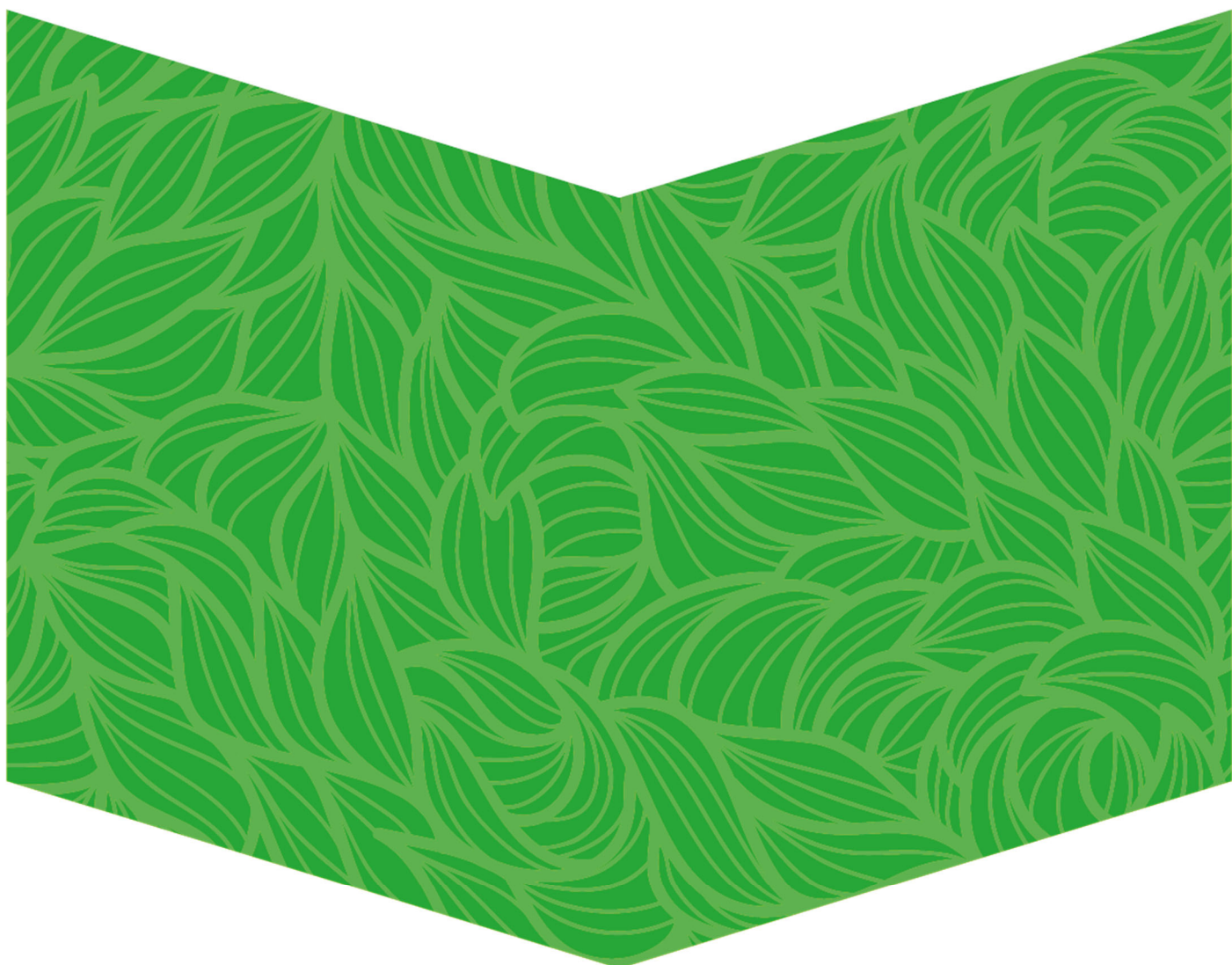

Vingåkers
kommun

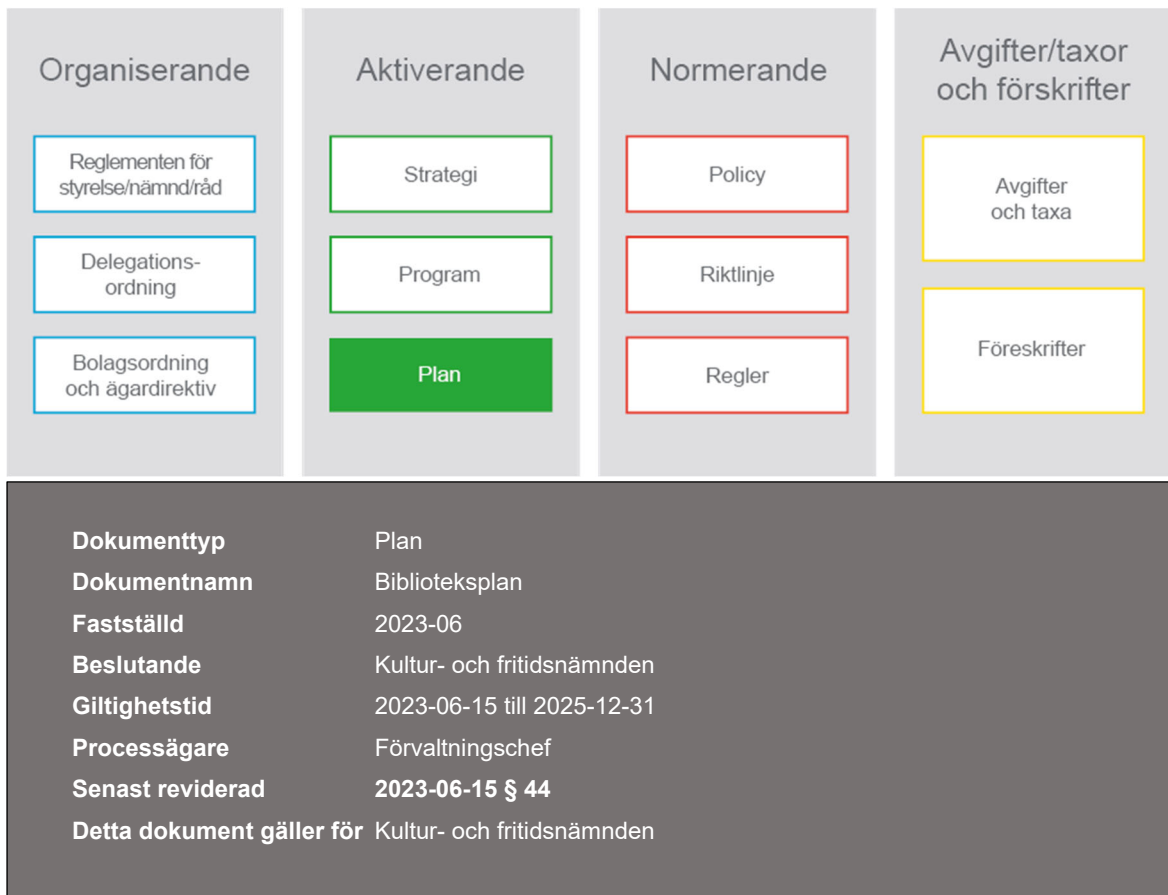
Biblioteksplan 2023 – 2025

Kultur- och fritidsnämnden

Flik 6.5

Innehåll

1. Biblioteksplanens funktion	4
2. Sammanfattning av Bibliotekslagen (SFS 2013:801)	4
3. Lokala förutsättningar	5
4. Funktion och fokus för Vingåkers folkbibliotek.....	6
4.1 Barn och unga	7
4.2 Personer med annat modersmål än svenska och de nationella minoriteterna.....	7
4.3 Personer med funktionsnedsättning – Tillgänglighet.....	8
5. Samarbeten.....	9
6. Uppföljning	9
7. Referenser/styrdokument.....	10

1. Biblioteksplanens funktion

Biblioteksplanens syfte är att beskriva riktningen för folkbiblioteket i Vingåkers kommun under åren 2023–2025. Planen omfattar biblioteket i centrala Vingåker samt digital och uppsökande biblioteksverksamhet. Biblioteksplanen ska vidare beskriva på vilket sätt bibliotekslagens ändamål genomförs i verksamheten. Planen ska följaktligen kopplas till bibliotekslagen men också formulera Vingåkers lokala bibliotekspolitik.

§ 17 bibliotekslagen (SFS 2013:801) anger att alla kommuner och regioner ska ha en politiskt antagen biblioteksplan för all sin biblioteksverksamhet. Som huvudman för folkbiblioteket har kommunen ett stort ansvar för att målen i bibliotekslagen kan nås. Vingåkers biblioteksplan är beslutad av kommunens Kultur- och fritidsnämnd.

2. Sammanfattning av Bibliotekslagen (SFS 2013:801)

Varje kommun ska ha folkbibliotek. Folkbiblioteket ska främja läsning och tillgång till litteratur. Utbud av medier och tjänster ska vara kostnadsfria och tillgängliga för alla. Folkbiblioteket ska verka för att öka kunskapen om hur informationsteknik kan användas för kunskapsinhämtning, lärande och delaktighet i kulturlivet.

Folkbiblioteket ska särskilt uppmärksamma barn och unga för att främja deras språkutveckling och läslust. Enligt bibliotekslagen ska alla bibliotek även prioritera personer med funktionsnedsättning, personer med annat modersmål än svenska och de nationella minoriteterna.

I § 2, ändamålsparagrafen, står det att alla typer av bibliotek i det allmänna biblioteksväsendet ska verka för det demokratiska samhällets utveckling genom att bidra till kunskapsförmedling och fri åsiktsbildning samt att biblioteken ska främja litteraturens ställning och intresset för bildning, upplysning, utbildning och forskning samt kulturell verksamhet.

3. Lokala förutsättningar

Vingåker är en sörmländsk landsbygds- och pendlingskommun med runt 9000 invånare. I kommunen finns stora socioekonomiska utmaningar och de ekonomiska klyftorna växer. Eftersom samhällsutmaningar också är biblioteksutmaningar är det viktigt att förstå biblioteksplanen utifrån strävan efter mer jämlika livsvillkor i Vingåker.

Det mest övergripande styrdokumentet i kommunen är den vision som kommunfullmäktige antog 2009. Visionen beskriver ett önskvärt framtida tillstånd för Vingåker:

Tillsammans tar vi, medborgare, näringsliv och kommun, ansvar för vår hälsa och gemensamma livsmiljö.

Vi är stolta över att varje plats i kommunen bidrar med sin egen karaktär och historia.

Vi uppmuntrar nytänkare och berömmar framgång.

Vi vågar bry oss.

Medborgare, näringsliv och kommun är på samma våglängd.

Därför lyckas vi.

Folkbiblioteket bidrar till att förverkliga kommunens vision på följande sätt:

- Biblioteket skapar kulturell välfärd och främjar därmed välbefinnande samt hälsa för medborgarna. Investeringar i kultur bidrar till ett mer innovativt och hållbart samhälle. Ett rikt kultur- och fritidsliv gör Vingåkersbygden attraktiv.
- Biblioteket ger tillgång till kultur och kunskap utifrån varje medborgares egna behov vilket ger förutsättningar för livslångt lärande, kompetensutveckling i arbetslivet och nytänkande.
- Bibliotekets läs- och litteraturfrämjande arbete är grundläggande eftersom det finns ett tydligt samband mellan läsförmåga och välbefinnande samt delaktighet i det demokratiska samhället.
- Biblioteket fungerar som symbolisk lägereld genom att vara ett demokratiskt rum för kultur och kunskap där medborgarna möts och utvecklas tillsammans. Biblioteket är tillgängligt för alla i fysiska lokaler, digitalt och genom uppsökande verksamhet.

4. Funktion och fokus för Vingåkers folkbibliotek

Vingåkers folkbibliotek ska vara en öppen mötesplats för läsning, kultur och digital delaktighet.

Målsättningen med all verksamhet vid Vingåkers bibliotek ska vara att inspirera till läsning samt att främja språkutveckling, läslust och läsförståelse. Bibliotekets samling ska lyftas och synliggöras. Det behövs mer plats bland hyllorna och fokus på att visa upp litteraturen, knyta an till händelser i omvärlden, koppla ihop nya böcker med gamla och knyta band mellan böcker och låntagare. Samlingen ska vara mångsidig samt regelbundet uppdateras för att vara aktuell utifrån medborgarnas behov. Inköpsförslag från medborgare prioriteras. Litteratur som biblioteket själv inte kan tillhandahålla fjärlånas från andra bibliotek. Nyttjandet av samlingen och den totala utlåningen ska öka.

För många medborgare spelar folkbiblioteken en avgörande roll för inhämtande av information och kunskap. Biblioteket är ett konkret verktyg för att kunna sköta medborgerliga ärenden och därmed verka i samhället. Att biblioteken bidrar till allmänhetens digitala delaktighet är följaktligen angeläget.

Folkbibliotekets arbete genomsyras av ett inkluderande perspektiv där personer med funktionsnedsättning, personer med annat modersmål än svenska eller de nationella minoriteterna prioriteras. Framför allt ska verksamhet för barn och unga prioriteras. Barnrätt, funktionsrätt och rätten till sitt språk är viktiga beståndsdelar för att stärka den sociala hållbarheten i enlighet med FN:s Agenda 2030.

Utifrån folkbibliotekets prioriterade målgrupper listar följande tre textavsnitt Vingåkers folkbiblioteks utvecklings- och insatsområden för åren 2023–2025. Dessa områden definierar vad biblioteket ska prioritera utan att begränsa verksamheten till insatserna:

4.1 Barn och unga

4.2 Personer med annat modersmål än svenska och de nationella minoriteterna

4.3 Personer med funktionsnedsättning – Tillgänglighet

4.1 Barn och unga

Barnfattigdomen i region Sörmland är högst i Sverige, enligt Rädda barnen. I Vingåker levde år 2019 19% procent av kommunens alla barn och unga i fattigdom. Andelen var dock så hög som 50% för barn och unga som lever med en ensamstående mamma med annat modersmål än svenska. Hur stor andelen är efter snart tre års pandemi vet vi inte men exemplet visar tydligt hur olika maktordningar och diskrimineringsgrunder kan påverka och förstärka varandra. Att främja barns och ungas språkutveckling respektive läslust är en viktig del i att bryta den rådande socioekonomiska segregationen och därmed förbättra förutsättningarna för jämlika uppväxtvillkor.

Utvecklingsområdet barn och unga ska prioriteras och följas upp genom nedanstående insatsområden:

- Biblioteket kartlägger var resurserna i verksamheten går med målet att stärka barnrättsperspektivet och implementera barnkonventionen.
- Bibliotekets personal kompetensutvecklas inom bemötande, läsfrämjande och litteraturförmedling.
- Biblioteket stärker språkutvecklande metoder, aktiviteter och den fysiska miljön för barn 0–3 år.
- Biblioteket tydliggör sitt erbjudande mot kommunens för- och grundskolor.
- Biblioteket utvecklar och driver läsfrämjande aktiviteter under alla skollov.

4.2 Personer med annat modersmål än svenska och de nationella minoriteterna

Andelen sörmländska medborgare som är födda i ett annat land är högre än genomsnittet i Sverige. Folkbiblioteket bidrar till integration genom att erbjuda möjligheten att lära sig det svenska språket. För nya medborgare fungerar biblioteket som ett avstamp in i det nya landet och som en social mötesplats. Alla kommunens större språkgrupper och de nationella minoritetsspråken ska finnas representerade i bibliotekets samling, inklusive material på lättläst svenska. Minoritetsspråken ska synliggöras och främjas oavsett efterfrågan.

Utvecklingsområdet personer med annat modersmål än svenska och de nationella minoriteterna ska prioriteras och följas upp genom nedanstående insatsområden:

- Biblioteket stärker sitt läsfrämjande arbete för barn och unga med flerspråkighet.
- Biblioteket erbjuder aktiviteter för språkutveckling inom kultur och kunskap i syfte att öka delaktigheten i samhället för personer med annat modersmål än svenska.
- Biblioteket arbetar för att tillgängliggöra fysiska och digitala miljöer, medier och tjänster för målgruppen

4.3 Personer med funktionsnedsättning – Tillgänglighet

Biblioteksverksamheten ska vara utformad så att så många som möjligt kan ta del av den. Tillgänglighet handlar om att alla människor ska ha möjlighet att delta i samhällslivet oavsett funktionsnedsättning, ålder, hudfärg, könsidentitet, sexualitet, etnicitet, religiös åskådning, trosuppfattning eller socioekonomiska förutsättningar. Tillgänglighet innebär också rätten att få ta del av information. Om tillgänglighet finns med i utformning av fysiska och digitala miljöer samt program och tjänster blir dessa ofta mer användarbara för alla, inte bara för den tänkta målgruppen.

Utvecklingsområdet personer med funktionsnedsättning – Tillgänglighet ska prioriteras och följas upp genom nedanstående insatsområden:

- Biblioteket stärker sitt läsfrämjande arbete för barn och unga med funktionsnedsättning.
- Biblioteket erbjuder, tillgängliggör och förmedlar information om anpassade medier och tekniska hjälpmedel.
- Biblioteket strävar efter att möjliggöra jämlik tillgång till litteratur, information och lärande genom ett anpassat medie- och programutbud för alla. I biblioteket ska tillgänglig media vara placerad lättåtkomligt.
- Biblioteket utvecklar och driver uppsökande verksamhet, i samarbete med biblioteket i Flens kommun, genom inköp av en anpassad digibokbil för att nå ut till fler medborgare.

5. Samarbeten

Biblioteksverksamheten formas i samverkan. Det breda uppdraget kan genomföras genom samverkan med en rad av samhällets aktörer. Biblioteksutveckling Sörmland är ett exempel på en viktig samverkanspart. Projektet Språkslottet är på regional och lokal nivå en samverkan med barnhälsovård, förskola och biblioteken för de minsta barnens språkutveckling. I centrum för bibliotekets samarbetspartners står användaren. Användaren är, tillsammans med det lagstadgade uppdraget, utgångspunkten för verksamhetens utveckling.

6. Uppföljning

Uppföljning har ett lärande och utvecklande syfte för att främja kollegialt utbyte och en gemensam förståelse för uppdraget. Biblioteksplanen beskriver verksamhetens riktning, ett svar på frågan *vad*. Svaret på frågan *hur* konkretiseras genom regelbundna dialogmöten och årliga verksamhetsplaner. Verksamheten utvärderas också ekonomiskt månads- och årsvis. Denna biblioteksplan ska revideras under år 2024.

7. Referenser/styrdokument

- Barnkonventionen (2018:1197)
- Bibliotekslagen (2013:801)
- Biblioteksutveckling Sörmland (2022). *Region Sörmlands biblioteksplan 2024–2027*
- IFLA/UNESCO:s internationella folkbiblioteksmanifest.
- Kulturdepartementet (2022). *Strategi för ett starkt biblioteksväsende 2022–2025*
- Tid för kultur (Proposition 2009/10:13)
- Vingåkers kommunvision